

04/2021

ELÄKETURVAKESKUKSEN TUTKIMUKSIA

TIIVISTELMÄ

Juha Rantala, Marjo Pyy-Martikainen ja Marja Riihelä

Miten nettotulot muuttuvat eläkkeelle siirryttäessä?

Tarkastelu nettotulosuhteen muutoksesta vuosina 2002–2017

Eläkepolitiikan tavoitteena on turvata kaikille eläkeläisille kohtuullinen toimeentulo ja estää köyhyys. Tutkimuksessa arvioidaan eläkeajan alkuvaiheen toimeentuloa suhteessa henkilön omaan aktiivivaiheen toimeentuloon. Työeläkejärjestelmän kannalta tämä on erityisen tärkeää, sillä työeläkkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena on aikaisemman toimeentulon säilyttäminen kohtuullisena eläkkeelle siirtymisen jälkeen. Toimeentulo on kuitenkin kokonaisuus, jossa työeläkkeen lisäksi ansio- ja omaisuus-tulojen, muiden tulonsiirtojen sekä verotuksen merkitys on hyvä ottaa huomioon. Sen lisäksi, että ne vaikuttavat toimeentulon tasoon ne myös vaimentavat toimeentulon muutosta eläkkeelle siirtymisen yhteydessä.

Tutkimuksessa toimeentulon muutosta eläkkeen alkaessa kuvaa eläkkeen nettotulosuhde, joka lasketaan suhteuttamalla eläkkeelle siirtyneen henkilön ensimmäisen täyden eläkevuoden nettotulot hänen eläkettään edeltäneisiin vakiintuneisiin nettotuloihin. Tutkimusaineistona on koko Manner-Suomen väestön kattava yksilötason paneeliaineisto vuosilta 1998–2018, ja analyysin kohteena ovat vuosina 2002, 2007, 2012 ja 2017 eläkkeelle siirtyneet. Tulosten muuttumista tarkastellaan useiden taustatekijöiden suhteen. Erityisen huomion kohteena on eläkettä edeltävä vakiintunut työmarkkina-asema, jonka merkitystä arvioidaan eläkettä edeltäneiden toisen, kolmannen ja neljännen vuoden työmarkkina-aseman perusteella 1) kaikkina vuosina työssä olleiden, 2) kaikkina vuosina ei työssä olleiden ja 3) sekä työssä että ei työssä olleiden ryhmissä.

Valtaosa siirtyy eläkkeelle suoraan työelämästä, mutta joka neljäs työelämän ulkopuolelta

Arkiajattelussa eläkkeelle siirtyminen saatetaan mieltää tapahtumaksi, jossa koko-aikainen työnteko muuttuu suoraan vanhuuseläkkeeksi. Eläke voi alkaa myös muulla tavalla. Vuonna 2017 eläkkeelle siirtyi yhteensä noin 73 000 henkilöä. Heistä kolmen vuoden työmarkkina-aseman seurannan perusteella kaikkina vuosina työssä oli ollut 61 prosenttia ja ei työssä 24 prosenttia. Ennen eläkkeelle siirtymistä sekä työssä että ei työssä olleiden osuus oli 15 prosenttia. Yleisin ei työssä olon syy oli työttömyys.

Eläkkeelle siirtyminen alentaa työssä olleiden ja nostaa ei työssä olleiden nettotuloja

Työstä ja ei työstä eläkkeelle siirtyneet poikkeavat toisistaan sekä tulokehityksen että tulotason osalta. Työssä olleiden nettotulojen mediaanit ovat kaikissa kohorteissa eläkkeelle lähtöön saakka melko vakaat, jonka jälkeen ne laskevat selvästi. Työttömänä tai muusta syystä työelämän ulkopuolella olleiden kohorttien tulot ovat myös vakaat ennen eläkkeelle jäämistä, mutta tämän jälkeen ne nousevat. Keskimäärin eläkkeelle siirtyminen alentaa työssä olleiden, mutta nostaa ei työssä olleiden nettotuloja. Tasoero työssä olleiden ja ei työssä olleiden eläkeikäisten tulojen välillä on kuitenkin huomattava, sillä ei työstä eläkkeelle siirtyneiden nettotulot ovat keskimäärin 40–50 prosenttia työstä eläkkeelle siirtyneiden nettotuloista.

Nettotulosuhteen mediaani on 87 prosentin tuntumassa, eikä merkittäviä muutoksia ole tapahtunut vuoden 2002 jälkeen

Vuonna 2017 eläkkeelle siirtyneiden nettotulosuhteen mediaani oli 87 prosenttia eli eläkkeelle siirryttäessä nettotulot laskevat keskimäärin 13 prosenttia. Yksilöllinen vaihtelu on kuitenkin merkittävää ja korkeita nettotulosuhteita oli erityisen paljon. Eläkettä edeltävä työmarkkina-asema selittää osan nettotulosuhteiden vaihtelusta, sillä työstä eläkkeelle siirtyneiden nettotulosuhteen mediaani on 79 prosenttia ja ei työstä eläkkeelle siirtyneiden 113 prosenttia. Ei työstä eläkkeelle siirtyneiden nettotulosuhteet myös vaihtelevat työstä eläkkeelle siirtyneitä selvästi enemmän. Isoja eroja aikaisempiin vuosiin ei ole. Työmarkkinoilla, eläkejärjestelmässä sekä väestön sosioekonomisessa ja demografisessa asemassa tapahtuneista muutoksista huolimatta eläkkeelle siirtymisestä johtuva tulomuutos on pysynyt 2000-luvun alusta lähtien samankaltaisena.

Korkeat nettotulosuhteet ovat tyypillisiä pienituloisille

Eläkkeellesiirtymisvuodesta riippumatta keskimääräistä selvästi korkeampia, noin 100–110 prosentin tuntumassa olevia mediaaneja on etenkin työttömyydestä tai muusta syystä työelämän ulkopuolelta eläkkeelle siirtyneiden, alle 50-vuotiaiden, yrittäjien ja täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden ryhmissä. Näissä ryhmissä tulotaso on keskimääräistä matalampi. Keskimääräistä matalampia nettotulosuhteita on puolestaan lähinnä palkkatyöstä eläkkeelle siirtyneiden joukossa, jossa nettotulosuhteiden mediaanit ovat 76–78 prosentin tasolla.

Ansiotulot keskimäärin 82 prosenttia eläkettä edeltävistä ja työeläke 80 prosenttia eläkeajan bruttotuloista

Vuonna 2017 ansiotulot olivat keskimäärin 82 prosenttia eläkettä edeltävistä ja työeläke 80 prosenttia eläkeajan bruttotuloista. Eläkettä edeltävän työmarkkinatilanteen mukaan tarkasteltuna työstä ja ei työstä eläkkeelle siirtyneiden tulorakenteet poikkeavat kuitenkin selvästi toisistaan. Työstä eläkkeelle siirtyneiden tulorakenteessa korostuvat ansiotulot, jotka eläkkeelle siirryttäessä korvautuvat pääosin työeläkkeillä. Eläkeajan toimeentulon kannalta ansio- ja omaisuustuloilla sekä muilla tulonsiirroilla on myös merkitystä. Ei työstä eläkkeelle siirtyneillä eläkettä edeltävät tulot ovat valtaosin tulonsiirtoja, jotka eläkkeelle siirtymisen yhteydessä korvautuvat lähes kokonaan työeläkkeillä ja muilla tulonsiirroilla kuten kansaneläkkeellä. Vuonna 2017 työstä eläkkeelle siirtyneillä verojen osuus bruttotulosta oli ennen eläkettä keskimäärin 26 prosenttia ja eläkkeellä 20 prosenttia. Ei työssä olleilla nämä osuudet olivat 14 prosenttia ja 8 prosenttia.

Miten nettotulot muuttuvat eläkkeelle siirryttäessä? Tarkastelu nettotulosuhteen muutoksesta vuosina 2002–2017

Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 04/2021

www.julkari.fi > [Eläketurvakeskus](#) > [Julkaisut](#) > [Hae julkaisun nimellä]

ISBN 978-951-691-333-2 (PDF)

ISSN 1798-7482 (verkojulkaisu)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 41120
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 41120
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus
Finland
Phone +358 29 41120
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
> [julkaisut](#)